

Volume:4 Issue: 1 April 2022

IJLER

International Journal of Language and Education Research

www.ijler.net

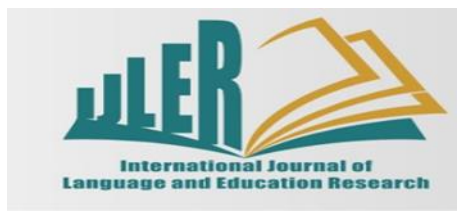
Editor:

Prof. Dr. Ali Yakıcı

Babir Journals

International Journal of
Language and Education Research

International Journal of Language and Education Research

E-ISSN: 2717-6886

Volume 4/1 April 2022

Dear IJLER Readers,

In this issue of our journal, there are 2 articles from different fields. Research area concerning language has become richer thanks to the studies regarding traditional philology, linguistics and research studies on teaching languages in 21th century and it has becoming even richer through the latest theoretical and applied studies. As International Journal of Language Academy, we presented subject areas in language in this broad perspective in the 5th issue.

I would like to thank my colleagues who have contributed to the journal with their articles.

Prof. Dr. Ali YAKICI
Editor

International Journal of Language and Education Research

Volume 4/Issue 1, April 2022

Total Number of Issues 8

Ankara / Turkey

www.ijler.net

International Journal of Language and Education Research

E-ISSN: 2717-6886

International Journal of Language and Education Research is an open access-international peer-reviewed journal that is published three times a year. The published articles partially or completely in any way cannot be printed, reproduced without the written permission of the publisher. Editorial Board is absolutely free whether to publish or not publish all the articles send to journal. Submitted papers will not be returned to the authors. International Journal of Language and Education Research is an international peer-reviewed and indexed journal.

Indexed by

Directory of Research Journal Indexing, ACAR Index, Cosmos, MLA

Plagiarism Program in which Articles are Scanned

IJLER

International Journal of Language and Education Research

Volume 4/Issue 1, April 2022

Total Number of Issues 8

Ankara / Türkiye

www.ijler.net

International Journal of Language and Education Research

E-ISSN: 2717-6886

Editor		
Prof. Dr. Ali YAKICI	Gazi University	Türkiye
Co-Editors		
Dr. Salwa Jarjees SALMAN	Kirkuk University	Iraq
Advisory Board		
Prof. Dr. Hasan KAVRUK	İnönü University	Türkiye
Prof. Dr. Khalil Mohammed Huseen ODEH	An-Najah National University	Palestine
Prof. Dr. Allawı Sadır Jazea ALDARRAJI	Baghdad University	Iraq
Prof. Dr. Fatima Suleiman ALELAİMAT	Jordan University	Jordan
Dr. Mesut GÜN	Mersin University	Türkiye
Dr. İbrahim Seçkin AYDIN	Dokuz Eylül University	Türkiye

Editorial Review Board (Board of Referees)		
Prof. Dr. Abdulhssein Taher MUHAMMED	Rubaye University of Summer	Iraq
Prof. Dr. Ali YAKICI	Gazi University	Türkiye
Dr. Amani Harith Malik ALGHANIMI	Al_Qadisiyah University	Iraq
Prof. Dr. Azza Adnan Ahmad IZZAT	Zakho University	Iraq
Prof. Dr. Bahir SELÇUK	Fırat University	Türkiye
Prof. Dr. Faeza ALHUDEEB	Baghdad University	Iraq
Prof. Dr. Faruk TOPRAK	Ankara University	Türkiye
Prof. Dr. Fatima Suleiman ALELAİMAT	Jordan University	Jordan
Prof. Dr. Funda TOPRAK	Ankara Yıldırım Beyazıt University	Türkiye
Prof. Dr. Halit KARATAY	Bolu Abant İzzet Baysal University	Türkiye
Prof. Dr. Khalil Mohammed Huseen ODEH	An-Najah National University	Palestine
Prof. Dr. Luma Ibrahim SHAKİR	Diyala University	Iraq
Prof. Dr. Omar Abdallah Ahmad ALFAJJAWİ	The Hashemite University	Jordan

IJLER

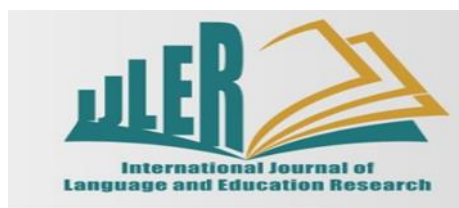
International Journal of Language and Education Research

Volume 4/Issue 1, April 2022

Total Number of Issues 8

Ankara / Türkiye

www.ijler.net

International Journal of Language and Education Research

E-ISSN: 2717-6886

Prof. Dr. Reem Farhan Odeh, MAAITA	Al-Balqa Applied University	Jordan
Dr. Abderrazak KORICHI	Adrar University	Algeria
Dr. Abdoulaye Aboubakar NOUROU	Kandi University	Benin
Dr. Abdullahi Yunusa HUSAİNİ	Jigawa State Nigeria	Nigeria
Dr. Adnan Faihan Mahmood khuder ALDOURI	Tikrit Yniversity	Iraq
Dr. Ahmet AKKAYA	Adıyaman University	Türkiye
Dr. Amal Mohammed ALABDULLAH	College of education for women	Iraq
Dr. Amani Mukhtar Awad alla MOHAMED	ALZaiem ALAzhari University	Sudan
Dr. Bekir KAYABAŞI	Adıyaman University	Türkiye
Dr. Bilal DAOUD	Passion University	Morocco
Dr. Bushra Neamah RASHİD	Baghdad University	Iraq
Dr. Bushra Saadoon Mohammed ALNOORİ	Baghdad University	Iraq
Dr. Dailam Kadhkim SUHAEL	Baghdad University	Iraq
Dr. Djamila GHRİEB	Badji Mokhtar University	Algeria
Dr. Esma DUMANLI KADIZADE	Mersin University	Türkiye
Dr. Faeza Rldha SHAHEEN	Tikrit University	Iraq
Dr. Fulya TOPÇUOĞLU ÜNAL	Dumlupınar University	Türkiye
Dr. Garza Richard SHAHEED	Tile It University	Iraq
Dr. Hayder Sahib SHAKIR	Samarra University	Iraq
Dr. Huda Abed Ali HATTAB	Baghdad University	Iraq
Dr. Ibrahim ALSHBILI	Mardin Artuklu Univesity	Türkiye
Dr. Ibrahim BEN MADANE	Mohammed V University	Morocco
Dr. Jamil. H. A. AYYASH	Arab American University	Palestine
Dr. kamel ALLOUCHE	Kasdi Marbah Ouargla University	Algeria
Dr. Khalid Ahmed Hassan AHMED	Omdurman Islamic University	Sudan
Dr. Khaoula EZ-ZALZOULI	Mohammed V University	Morocco
Dr. M. Maher JESRY	Ondokuz Mayıs University	Türkiye
Dr. Mais Khalil Mohammad ODEH	Al Istiqlal University	Palestine
Dr. May Salih Nasr ALI	Hafr Al Batin University	Saudi Arabia

IJLER

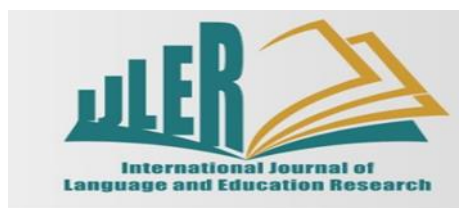
International Journal of Language and Education Research

Volume 4/Issue 1, April 2022

Total Number of Issues 8

Ankara / Türkiye

www.ijler.net

International Journal of Language and Education Research

E-ISSN: 2717-6886

Dr. Maysoon kamal JALAL	Baghdad University	Iraq
Dr. Mellakh ABDELJALIL	Ghardaia University	Algeria
Dr. Mohamad Türkiye	Ankara University	Türkiye
Dr. Mounir ELHAMZA	Larbi Tebssi University	Algeria
Dr. Mrımı YOUSSEF	Mohammed V University	Morocco
Dr. Nada SAÏDİ	Algiers 3 University	Algeria
Dr. Nahidh Faleh Sulaiman ALABBASI	Diyala University	Iraq
Dr. Nirmeen M.j.Al Borno	Pillar Center	Türkiye
Dr. Omer Gökhan Ulum	Mersin University	Türkiye
Dr. Rihan ismsil ahmad ALMASAEID	Zarqa University	Jordan
Dr. Sadeer Husam Kareem AL_QAYSI	Missan Education Directorate	Iraq
Dr. Saim Laida TAIDER	Algiers University	Algeria
Dr. Saleh KABİR	Nigeria Arabic Language Ngala	Nigeria
Dr. Saleh Flayeh Za'al ALMATHHAN	Islamic University of minnesota Americas	Jordan
Dr. Salwa Jarjees SALMAN	Karkuk University	Iraq
Dr. Samia NAZISH	International Islamic University	Pakistan
Dr. Sanaa Hssni Obaied AL-MARAYAT	Jordan University	Jordan
Dr. Siham Hasan KHUDHUR	Al Mustansiriya University of Dentistry	Iraq
Dr. Souad EL ALLAM	Mohammed V University	Morocco
Dr. Sundus Azeez Faris AL-FARIS	Alkunoze University	Iraq
Dr. Yassine SAADANE	Mohammed V University	Morocco
Dr.Yousif Khorsheed SAEED	Al_Qalam University College	Iraq
Dr. Yusuf AVCI	Canakkale Onsekiz Mart University	Türkiye
Dr. Zakia MEHENNA	Abderrahmane Mira University	Algeria
Dr. Zohra THABET	Raccada Kairouan University	Tunisia

IJLER

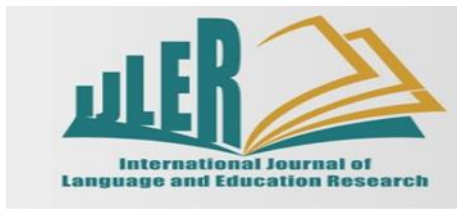
International Journal of Language and Education Research

Volume 4/Issue 1, April 2022

Total Number of Issues 8

Ankara / Türkiye

www.ijler.net

International Journal of Language and Education Research

E-ISSN: 2717-6886

Volume 4/1 April 2022

CONTENTS

TURKISH TEACHER CANDIDATES' PERCEPTION OF NEW MEDIA: A METAPHOR ANALYSIS

Hatice Erden & Yusuf Mete ELKIRAN

1-22

TURKISH TEACHERS' VIEWS ON CYBERBULLYING

Serap Akay

23-41

International Journal of Language and Education Research

Volume 4/Issue 1, April 2022

Total Number of Issues 8

Ankara / Turkey

www.ijler.net

TURKISH TEACHER CANDIDATES' PERCEPTION OF NEW MEDIA: A METAPHOR ANALYSIS

Hatice ERDEN¹

Yusuf Mete ELKIRAN²

Abstract

This study was conducted to reveal the metaphors that Turkish teacher candidates have about the concept of 'new media'. The study group of the research consists of 52 pre-service Turkish language teachers studying in the Turkish language teaching department of a state university in western Turkey in the autumn term of the academic year 2022-2023. The data of the study were obtained from the texts written by the prospective Turkish teachers in order to complete the statement given as 'New media is like ... because ...'. In this study, phenomenological design, one of the qualitative research designs, was used. The data obtained from the answers given by the participants were analysed by content analysis technique. According to the findings of the study, 44 different metaphors were produced. These metaphors were then categorised under five different sub-categories. Among these categories, 'new media in terms of basic needs' and 'new media in terms of providing information and communication' were the categories that produced the most metaphors in line with the responses of more than half of the participants.

Keywords: Turkish Teacher Candidate, New Media, Metaphor.

¹ Corresponding Author: Çanakkale Onsekiz Mart University, Graduate School of Education, hatice_erden_1997@hotmail.com. ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-1076-9400>

² Assoc. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart University, Faculty of Education, Department of Turkish and Social Sciences Education. ymelkiran@comu.edu.tr ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8372-8555>.

TÜRKÇE ÖĞRETMENİ ADAYLARININ YENİ MEDYA ALGISI: BİR METAFOR ANALİZİ

Hatice ERDEN³

Yusuf Mete ELKIRAN⁴

Özet

Bu araştırma, Türkçe öğretmeni adaylarının 'yeni medya' kavramına ilişkin sahip oldukları metaforları ortaya çıkarmak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu 2022-2023 öğretim yılı güz döneminde, Türkiye'nin batısındaki bir devlet üniversitesinin Türkçe öğretmenliği bölümünde öğrenim gören 52 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri, Türkçe öğretmeni adaylarının 'Yeni medya ... gibidir; çünkü ...' şeklinde verilen ifadeyi tamamlamak amacıyla yazdıkları metinlerden elde edilmiştir. Bu çalışmada nitel araştırma desenlerinden olgubilim deseni kullanılmıştır. Katılımcıların vermiş oldukları yanıtlardan hareketle elde edilen veriler içerik analizi tekniğiyle incelenmiştir. Araştırmanın bulgularına göre 44 farklı metafor üretilmiştir. Bu metaforlar daha sonra beş farklı alt kategori altında toplanmıştır. Bu kategoriler arasında 'temel ihtiyaç açısından yeni medya' ve 'bilgilendirmeyi ve haberleşmeyi sağlama açısından yeni medya' kategorileri katılımcıların yarısından fazlasının yanıtları doğrultusunda en çok metafor üretilen kategoriler olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Türkçe Öğretmeni Adayı, Yeni Medya, Metafor.

GİRİŞ

İletişim; sözlükte duygu, düşünce veya bilgilerin akla gelebilecek her türlü yolla başkalarına aktarılması, bildirişim, haberleşme, iletişim olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2023). Bu tanımdan yola çıkarak tarihin eski zamanlarından günümüze süreç olarak incelendiğinde insanlar; düşüncelerini, duygularını ve bilgilerini aktarmak veya ifade etmek için mağaralara resim çizmek, dumanla haberleşmek, kilise çanlarını

³ Sorumlu Yazar: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
hatice_erden_1997@hotmail.com. ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-1076-9400>

⁴ Doç. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü. yemelkiran@comu.edu.tr ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8372-8555>.

kullanmak, güvercin göndermek gibi çeşitli yollar kullanırken 19. yüzyıldan itibaren telefon, telgraf gibi araçlar vesilesiyle iletişimlerini sağlamışlardır (Güneş, 2013: 278). 21.yüzyıla gelindiğinde ise dijital teknolojik araçların gelişmesi ve yaygınlaşmasıyla en hızlı değişim ve gelişimler iletişim alanında yaşanmıştır (Atlı ve Yücel, 2016: 789).

İnsanların birbiriyle iletişim kurmaya başlamasıyla, medya kavramının ortaya çıkışı paralellik göstermektedir (Zafer ve Vardarlier, 2019: 356). İnsanların iletişim kurma ihtiyacından doğan medya, yazının icadı ile bir adım ileri giderken matbaanın icadıyla zirveye ulaşmıştır (Mora, 2013: 19). Bugüne bakıldığında da medya, bireylerin hoş vakit geçirme, bilgi edinme, haber alma ve sosyalleşme gibi birçok gereksinimini giderdiği bir ortam olmuştur (Büyükgebiz Koca ve Tunca, 2019: 34).

Medya kavramı geleneksel ve yeni şeklinde ikiye ayrılmaktadır, bunun sebebi olarak iletişim teknolojisinin gelişmesi gösterilmektedir (Manovich, 2006; Akt. Kılıç, 2019: 230). Geleneksel medya kavramında birey sadece tüketici pozisyonundadır ve tek taraflı iletişim söz konusudur (Bulunmaz, 2014: 25). Bunun yanı sıra maliyetli olması, interaktif bir iletişimin olmaması, geri bildirim yapılmasının zaman alması da diğer özellikleri arasındadır (Polat, 2018: 52). Geleneksel medya kapsamında yer alan iletişim araçları olarak televizyon, radyo, gazete ve dergi sayılabilir.

Teknolojinin gelişmesiyle bilgiye ve kitlelere ulaşmak kolaylaşmakta, bu gelişim kendini medyada da göstermektedir. Yeni medya ile birlikte geleneksel haberleşme düzeni tamamen değişmiş, bu değişimle artık ağ tabanlı, etkileşimli ve sınırsız bir yapı kullanılmaya başlanmıştır. Kitle iletişim araçlarının internet ve mobil ağlarla birlikte kullanılmasıyla kişi edilgen durumdan etken duruma geçmiştir (Aydoğan ve Kırık, 2012: 60). Kişilerin etken duruma geçmesiyle kullanıcılar arası etkileşim artmış, aynı zamanda kişilere özgü paylaşım olanakları sunularak geleneksel medyada zaman alan geri bildirim kavramı artık daha kısa sürede kişilere ulaşmaya başlamıştır (Birsen, 2013: 26-49). Karşılıklı iletişim sayesinde hedef kitlenin talep ve istekleri daha da dikkate alınmaya başlandı ve geleneksel medyanın aksine maliyetlerde azalma meydana geldi (Tokatlı, 2016: 880). Geleneksel medya ile yeni medyanın arasında oluşan farklılıklar ve teknolojinin kitle iletişim araçlarına yansımaları sonucunda ortaya çıkan toplumsal kullanım biçimleriyle birlikte toplum ve medya ilişkisi yeniden

şekillenmiştir (Altunay, 2015: 411; Karaduman, 2019: 698). Bu değişimle yeni medya, bireylerin hayatlarında farklılık yarattı.

Kişilerin web siteleri, bloglar, sosyal ağlar, mobil cihaz uyumlu uygulamalar, akıllı cihazlar gibi araçları kullanması yeni medyanın bazı özellikleri arasındadır (Kırık, 2017: 233) Yeni medyayla iletişimde köklü değişiklikler meydana geldi. Manovich'e göre (2001) teknolojik gelişmeler devam ettiği sürece yeni medyanın belirli bir tanımı olamaz. Buna rağmen Manovich, eski ve yeni medyanın farkını beş maddeyle açıklar. Bunlar: sayısal temsil, modülerlik, otomasyon, değişkenlik ve kültürel kod çevrimidir (Manovich, 2001: 49-65). Bu maddelerle Manovich yeni medyayı sayısal bir formata çevirir.

İletişim alanındaki değişiklikler toplumu ve kültürü etkilediği gibi kültür ve toplumdaki değişiklikler, ihtiyaçlar da teknolojik gelişmeleri etkiler. Medyanın geçmişten bugüne toplumu etkileme ve kültürün devamlılığını sağlama da etkisi vardır (Arslan, 2011: 4). Yeni medyanın kişilere sunduğu olanaklar neticesinde yeni medya kavramının olumlu özelliklerinden bahsedenlerin yanı sıra yeni medyanın kültüre ve topluma olumsuz etkisine vurgu yapan görüşler de vardır. Yeni medyanın olumlu özellikleri arasında toplumun etkili iletişim kurmasını sağlaması, ifade özgürlüğüne katkısı, bireyleri bilgi paylaşımına teşvik etmesi gibi özellikler sayılabilirken olumsuz özellikleri olarak kolayca değişilebilir olması, teknik arızalar ve güvenilirlik sorunlarından bahsedilebilir (Terzi, 2020: 36-40).

Gençlerin sürekli değişim gösteren yeni medya kavramına uyum sağlaması için yeni medya okuryazarlığı altında bilgilendirilmesi gerekmektedir. Yeni medya okuryazarlığı, geleneksel medya okuryazarlığından anlamlı bir farklılık göstermese de değişen teknolojiyle bireylerin sahip olması gereken beceriler de değişmiştir (Tuğtekin, 2021: 2435). Yeni medya okuryazarlığı ise yeni medyayı anlamayı, bilmeyi, kullanmayı, yeni medyanın var olan olumlu/olumsuz yönlerine karşı farkındalık geliştirmeyi, medya iletilerini doğru anlama becerisini bireylere kazandırmayı sağlar (Özmen, 2018: 964; Karaduman, 2019: 691-693). Yeni medya okuryazarlığı becerisi sayesinde farkındalığı yüksek ve bilinçli bireyler yetişmiş olur.

Bugüne gelindiğinde medyanın herkesin erişebileceği bir yapıya sahip olması, internetin insan hayatında büyük bir yeri olmasının sonucudur. Tarihsel süreç içerisinde iletişim araçları gelişmiş ve çeşitlenmiştir. Basılı olarak başlayan bu süreç analog ve dijital olarak devam etmiştir. Bilgiye kolay yoldan ulaşmayı sağlayan internet medyanın da değişmesine ve dijitalleşmesine öncü olmuştur (Kılıç, 2019: 237).

Literatür tarandığında yeni medya ile ilgili birçok çalışmanın yapılmış olduğu görülmektedir ancak yeni medya ile ilgili metaforik bir çalışma tespit edilmemiştir (Altunay, 2015; Aydoğan ve Kırık, 2012; Bulunmaz, 2014; Karaduman, 2019; Kılıç, 2019; Kırık, 2017; Zafer ve Vardarlıer, 2019).

Bu çalışmanın amacı Türkçe öğretmeni adaylarının 'yeni medya' kavramına ilişkin sahip oldukları algılara metaforlar vasıtasıyla ulaşmaktır. Bu amaca yönelik olarak aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

- Türkçe öğretmeni adaylarının 'yeni medya' kavramına yönelik metaforları nelerdir?
- Türkçe öğretmeni adaylarının 'yeni medya' kavramına yönelik metaforları hangi kavramsal kategoriler altında toplanabilir?

YÖNTEM

Araştırmanın Deseni

Bu araştırmada nitel araştırma desenlerinden olgubilim araştırma deseni kullanılmıştır. Olgubilim deseninde, algılayıp anladığımız fakat tam olarak anlamlandıramadığımız ve ayrıntılı olarak bilgi sahibi olmadığımız olgulara odaklanılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2021: 72).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu; 2022-2023 eğitim-öğretim yılı güz yarı yılında Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi'nde Türkçe Öğretmenliği Programı'nda kayıtlı olan ve araştırmaya gönüllü olarak katılım sağlayan 52 öğretmen adayından oluşmaktadır.

Veri Analizi

Araştırmada toplanan bilgilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. 'Nitel içerik analizi, sözcükler ve cümlelerin sayısal veriler

yardımla sistematiik olarak anlamlandırması amacıyla kullanılan bir metottur.' (Schereier, 2012; akt. Özden ve Durdu, 2016: 128).

Çelik, Baykal ve Memur, 2020:

1. Verilerin Kodlanması
2. Temaların (Kategorilerin) Bulunması
3. Verilerin Kodlara ve Temalara (Kategorilere) Göre Düzenlenmesi
4. Bulguların yorumlanması (Yıldırım ve Şimşek, 2021: 254).

Veri Toplama Aracı

Araştırmada öğretmen adaylarının yeni medya kavramıyla ilgili metaforlarını belirlemede yarı yapılandırılmış bir görüşme formu kullanılmıştır. Türkçe öğretmen adaylarının yeni medya kavramına yönelik algılarına ulaşmak için 'Yeni medya ... gibidir; çünkü ...' olarak verilen cümleleri ve boşlukları tamamlamaları istenmiştir.

Geçerlik ve Güvenirlik

Öğretmen adayları tarafından oluşturulan metaforlar ayrıntılı olarak rapor edilmiş ve çalışmada ulaşılan kategorilerin altında yer alan kodların, oluşturulan kategorileri temsil etme derecelerini teyit etmek için iki araştırmacının oluşturdukları kategoriler ve kategorilerin altında yer alan kodlar karşılaştırılmıştır. 'En yaygın güvenirlilik yöntemlerinden biri birden çok kodlayıcının veriyi analiz ettiğinde ve veri analiz sürecinin güvenirliliğini belirlemek için kod bölümlerini karşılaştırdıkları kodlayıcılar arası görüş birliğinin kullanılmasıdır' (Creswell, 2021).

BULGULAR

Bu bölümde toplanan bulgular, Türkçe öğretmen adaylarının yeni medya kavramına yönelik belirttikleri metaforlar ve bu metaforların ilgili kategoriler altında değerlendirilmesi şeklinde sunulmuştur. Tablo 1'de tüm metaforlar toplu halde gösterildikten sonra, ilgili metaforların oluşturulan kategorilere dağılımı tablolar halinde verilmiştir.

Tablo 1

Türkçe Öğretmen Adaylarının Yeni Medya Kavramına Yönelik Belirttikleri Metaforlar

Sıra	Metafor Adı	f	%	Sıra	Metafor Adı	f	%
1.	Yemek	4	7,69	23.	Cips	1	1,92
2.	Kitap	3	5,76	24.	Kafeinli içecek	1	1,92
3.	Para	3	5,76	25.	Elbise	1	1,92
4.	Ağaç	2	3,84	26.	Pazar	1	1,92
5.	Uyku	1	1,92	27.	Akademisyen	1	1,92
6.	Gezegen	1	1,92	28.	Gözlük	1	1,92
7.	Bebek	1	1,92	29.	Sigara	1	1,92
8.	Ayna	1	1,92	30.	Postacı	1	1,92
9.	Pamuk	1	1,92	31.	Oksijen	1	1,92
10.	Nar	1	1,92	32.	Alışveriş Merkezi	1	1,92
11.	Atkı	1	1,92	33.	Çikolata	1	1,92
12.	Kalem	1	1,92	34.	Makale	1	1,92
13.	Ağız	1	1,92	35.	Apartman Dairesi	1	1,92
14.	Kalp	1	1,92	36.	Su	1	1,92
15.	Karbon Atomu	1	1,92	37.	Uzay Gemisi	1	1,92
16.	Kara Delik	1	1,92	38.	Yapmacık İnsan Yüzü	1	1,92
17.	Anahtar	1	1,92	39.	Ekmek	1	1,92
18.	Araba	1	1,92	40.	Bağımlılık Yapan Madde	1	1,92
19.	Gazete	1	1,92	41.	Işınlanma Makinesi	1	1,92
20.	Gökyüzü	1	1,92	42.	Dünya	1	1,92
21.	Oyun Hamuru	1	1,92	43.	Güneş	1	1,92
22.	Toplum	1	1,92	44.	Kitap Kafe	1	1,92

Tablo 1 incelendiğinde; Türkçe öğretmen adaylarının ‘yeni medya’ kavramına yönelik olarak 52 kişinin görüş belirttiği ve toplamda 44 farklı metafor ürettiği görülmektedir. Türkçe öğretmen adaylarının ‘yeni medya’ kavramıyla ilgili en fazla benzettikleri metaforlar: yemek %7,69 (f=4), kitap %5,76 (f=3), para %5,76 (f=3), ağaç %3,84 (f=2) metaforudur. Bununla birlikte Türkçe öğretmen adayları ayna %1,92 (f=1), kalem %1,92 (f=1), bebek %1,92 (f=1), uyku %1,92 (f=1), apartman dairesi %1,92 (f=1), yapmacık insan yüzü %1,92 (f=1) gibi kavramlarla da özdeşleştirmiştir. En fazla yemek metaforunun kullanıldığı görülmektedir, bunun sebebi öğretmen adaylarının yeni medya araçlarını yemek yemek gibi hayati bir ihtiyaç olarak görmesidir.

Tablo 2

Öğretmen Adaylarının Geliştirdikleri Metafor Çeşitlerinin Kategorilere Göre Dağılımı

Kategoriler	Metafor Sayısı	Metafor Yüzdesi	Metafor Frekansı (Öğrenci Sayısı)
1.Temel ihtiyaç açısından yeni medya	12	27,27	17
2.Bilgilendirmeyi ve haberleşmeyi sağlama açısından yeni medya	12	27,27	14
3.Gerçeği yansıtma ve hayatı kolaylaştırma açısından yeni medya	8	18,18	9
4.Sosyal açıdan yeni medya	7	15,90	7
5.Zararlı alışkanlıklar ve bağımlılık açısından yeni medya	5	11,36	5

Tablo 2’ye göre Türkçe öğretmen adaylarının ‘yeni medya’ kavramına ilişkin geliştirdikleri metaforlar beş kategori altında toplanmıştır. Bunlar; ‘temel ihtiyaç açısından’ 17 öğrenci toplam 12 metafor (%27,27),

'bilgilendirmeyi ve haberleşmeyi sağlama açısından' 14 öğrenci toplam 12 metafor (%27,27), 'gerçeği yansıtmaya ve hayatı kolaylaştırma açısından' dokuz öğrenci toplam sekiz metafor (%18,18), 'sosyal açıdan' yedi öğrenci toplam yedi metafor (%15,90), 'zararlı alışkanlıklar ve bağımlılık açısından' beş öğrenci toplam beş metafor (%11,36) şeklinde sıralanmaktadır. Öğrencilerin geliştirdikleri metafor kategorilerinden 'temel ihtiyaç açısından yeni medya' ve 'bilgilendirmeyi ve haberleşmeyi sağlama açısından yeni medya' kategorisinde 31 öğrenci toplamda 24 farklı metafor üretmiş ve bu kategoriler öğrencinin en fazla metafor ürettiği kategorileri olmuştur (%54,54).

Tablo 3

Temel İhtiyaç Açısından Yeni Medya Kategorisinde Yer Alan Metaforlar

Kategori	Metafor Adları	Metafor Sayısı	Metafor Frekansı	Metafor Yüzdesi
Temel İhtiyaç Açısından Yeni Medya	yemek (4), para (3), uyku (1) oksijen (1), ağız (1), kalp (1), su (1), ekmek (1), karbon atomu (1), bebek (1), gökyüzü (1), güneş (1)	12	17	27,27

Temel ihtiyaç açısından yeni medya kategorisinde yer alan metaforların en çok üretilen metaforlar olduğu görülmektedir (27,27). Bu metaforların yaşamsal olan yemek, ekmek, oksijen, gökyüzü, uyku, su gibi temel ihtiyaçlar ile açıklandığı görülürken ağız, kalp, güneş gibi hayatta vazgeçilmez olan kavramlarla da ilişkilendirildiği görülmektedir. Türkçe öğretmen adaylarının bu kategoride yer alan metaforlara ait açıklama örneklerinden alıntılar;

'Yeni medyayı uykuya benzetirim çünkü bir insan uykusuz belli bir zaman dilimine kadar dayanabilir. Onun için yeni medyasız biz de belli bir zamana kadar dayanabiliriz ama onsuz yapamayız.' (K1 kodlu katılımcı)

'Yeni medyayı yemeğe benzetirim çünkü temel bir ihtiyaç olduğu için artık bir yemek gibi düşünebiliriz.' (K17 kodlu katılımcı)

'Yeni medyayı paraya benzetirim çünkü insanlar para olmadan hayatına devam edemez. Yeni medya da aynı şekilde hissettirir sanki o olmadan yaşanmazmış gibi.' (K36 kodlu katılımcı)

'Yeni medyayı oksijene benzetirim çünkü günümüzün büyük bir çoğunluğunu yeni medya kavramında geçiriyoruz. Artık bizim için oksijen kadar gerekli bir kavram haline gelmiştir.' (K34 kodlu katılımcı)

'Yeni medya kavramını ağıza benzetirim çünkü ağız olmadan iletişim kurmak zor olur.' (K10 kodlu katılımcı)

'Yeni medyayı kalbe benzetirim çünkü kalp olmazsa insan yaşayamaz. Günümüz dünyasında da yeni medya araçları olmadan insanlar yaşamakta zorlanır.' (K11 kodlu katılımcı)

'Yeni medyayı suya benzetirim çünkü teknoloji çağında yeni medyayı kullanmadığımda hayattan kopuk yaşadığımı hissediyorum.' (K43 kodlu katılımcı)

'Yeni medyayı karbon atomuna benzetirim çünkü karbon olmadan hayat olmaz ve günümüzün gerçeği yeni medyadır.' (K12 kodlu katılımcı)

'Yeni medyayı bebeğe benzetirim çünkü bir ailenin yeni doğmuş bebeğini düşünelim. Geçmişte o yoktu. Ancak artık var ve o beeksiz bir hayatı düşünemeyiz. Hayatımızın büyük kısmı, hatta neredeyse tamamını kapsar. Yeni medya da bizim için böyledir. Eskiden varlığı sonucunda neler olacağını düşünemedik belki. Şimdi ise onsuz bir hayatı değerlendirmek istemeyiz.' (K4 kodlu katılımcı)

'Yeni medyayı güneşe benzetirim çünkü güneş nasıl ki dünyamızı aydınlatıyorsa yeni medya da insanları güneş gibi aydınlatır. Yaşanan olayları yayarak herkes tarafından görülmesini sağlar.' (K52 kodlu katılımcı)

Tablo 4

Bilgilendirmeyi ve Haberleşmeyi Sağlama Açısından Yeni Medya Kategorisinde Yer Alan Metaforlar

Kategori	Metafor Adları	Metafor Sayısı	Metafor Frekansı	Metafor Yüzdesi
Bilgilendirmeyi ve Haberleşmeyi Sağlama Açısından Yeni Medya	kitap (3), atkı (1), kara delik (1), gazete (1), pamuk (1), pazar (1), akademisyen (1), gözlük (1), makale (1), ışınlama makinesi (1), dünya (1), kitap kafe (1)	12	14	27,27

Yeni medyaya ilişkin sıkça vurgulanan özelliklerden birisi de bilgi edinme ve haberleşme rolüne yöneliktir. Bu kategoride 14 öğrenci toplam 12 metafor üretmiştir. Bilgilendirmeyi ve haberleşmeyi sağlama açısından yeni medya kategorisi en çok metafor üretilen bir diğer kategoridir (27,27). Türkçe öğretmen adaylarının bu kategoride yer alan metaforlara ait açıklama örneklerinden alıntılar;

‘Yeni medyayı kitaba benzetirim çünkü kitap gibi yeni medya da konular hakkında bilgilenmemize yardımcı olur.’ (K51 kodlu katılımcı)

‘Yeni medyayı atkıya benzetirim çünkü atkı bizleri soğuk havalarda korur. Yeni medyada bizi 21. yüzyıl yanlış bilgilerinden korur. Bizleri gelişen dünyada çok bilgi sahibi olmamızı sağlar bir nevi korur.’ (K8 kodlu katılımcı)

‘Yeni medyayı kara deliğe benzetirim çünkü kara delik de içinde keşfedilmesi gereken ve merak edilen bir bilgi deryasını barındırır.’ (K13 kodlu katılımcı)

‘Yeni medyayı gazeteyle benzetirim çünkü yeni medya sayesinde birçok bilgiden haberdar oluruz.’ (K16 kodlu katılımcı)

‘Yeni medyayı pazara benzetirim çünkü bu platformlarda aradığımız her şeyi bulabiliriz. Pazarda da nispeten faydalı faydasız her şeye ulaşabiliriz bu nedenle pazara benzetebiliriz.’ (K28 kodlu katılımcı)

'Yeni medyayı akademisyene benzetirim çünkü bir konu hakkında fikir veya yardım almak için başvurduğum kişilerden birisidir. Bu yönüyle yeni medyayı akademisyene benzetebilirim.' (K29 kodlu katılımcı)

'Yeni medyayı makaleye benzetirim çünkü makalelerden de çok fazla şey öğrenebiliyoruz.' (K39 kodlu katılımcı)

'Yeni medyayı ısınlanma makinesine benzetirim çünkü olay anında orada olmadığımız halde haberdar olduğumuz için.' (K49 kodlu katılımcı)

'Yeni medyayı kitap kafeye benzetirim çünkü hem bilgi öğrenebileceğin hem de sosyalleşebileceğin bir ortamdır.' (K42 kodlu katılımcı)

Tablo 5

Gerçeği Yansıtma ve Hayatı Kolaylaştırma Açısından Yeni Medya Kategorisinde Yer Alan Metaforlar

Kategori	Metafor Adları	Metafor Sayısı	Metafor Frekansı	Metafor Yüzdesi
Gerçeği Yansıtma ve Hayatı Kolaylaştırma Açısından Yeni Medya	ağaç (2), ayna (1), oyun hamuru (1), elbise (1), uzay gemisi (1), nar(1) , kalem (1)	8	9	18,18

Gerçeği yansıtma ve hayatı kolaylaştırma açısından yeni medya kategorisinde dokuz kişi toplam sekiz metafor üretmiştir. Bu kategori diğer kategoriler arasında ikinci sırada yer almaktadır (18,18) Kategori altında toplanan metaforların yeni medyanın hayatı kolaylaştırıcı ve gerçeği yansıtma rolüne, olumlu özelliklerine işaret ettiği görülmektedir. Türkçe öğretmen adaylarının bu kategoride yer alan metaforlara ait açıklama örneklerinden alıntılar;

'Yeni medyayı ağaca benzetirim çünkü kökleri, yaprakları ve meyveleri ile sürekli bir yenilenme döngüsü içerisinde olduğu için.' (K2 kodlu katılımcı)

'Yeni medyayı aynaya benzetmemin sebebi; yeni medyanın, insanların kimliklerini dijital ortama yansıtmasıyla oluşmasıdır. Bizler görüntümüzü aynaya nasıl

yansıtıyorsak aynı şekilde oluşturduğumuz dijital kimlikleri de sanal ortama yeni medya ile yansıtıyoruz.' (K5 kodlu katılımcı)

'Yeni medyayı oyun hamuruna benzetirim çünkü yeni medya ne doğrultuda kullanılırsa, olumlu ya da olumsuz... Tıpkı oyun hamuru gibi o yönde şekillenir.' (K20 kodlu katılımcı)

'Yeni medyayı elbiseye benzetirim çünkü güzel ve doğru kullanımda yeni medya amacına ulaşır.' (K27 kodlu katılımcı)

'Yeni medyayı uzay gemisine benzetirim çünkü uzayın sınırsızlığında insan kontrolü ile dolaşır. Yeni medyada aynen böyledir. Sınırsız teknoloji dünyası insanların keşfiyle aydınlanır ve yol alır.' (K44 kodlu katılımcı)

'Yeni medyayı nara benzetirim çünkü açtığımızda karşımıza bir sürü şey çıkar.' (K7 kodlu katılımcı)

'Yeni medyayı kaleme benzetirim çünkü yeni medya kalem gibi önemlidir.' (K9 kodlu katılımcı)

Tablo 6

Sosyal Açıdan Yeni Medya Kategorisinde Yer Alan Metaforlar

Kategori	Metafor Adları	Metafor Sayısı	Metafor Frekansı	Metafor Yüzdesi
Sosyal Açıdan Yeni Medya	gezegen (1), anahtar (1), toplum (1), postacı (1), alışveriş merkezi (1), apartman dairesi (1), yapmacık insan yüzü (1)	7	7	15,90

Sosyal açıdan yeni medya kategorisinde yedi kişi toplam yedi metafor üretmiştir. Bu kategori diğer kategoriler arasında üçüncü sırada yer almaktadır (15,90). Türkçe öğretmen adayları bu kategoride hem olumlu hem olumsuz metaforlar oluşturmuştur. Yapmacık insan yüzü metaforu olumsuz, kategorideki diğer metaforlar yeni medyanın olumlu özelliklerinden bahsetmiştir. Türkçe öğretmen adaylarının bu kategoride yer alan metaforlara ait açıklama örneklerinden alıntılar;

'Yeni medyayı anahtara benzetirim çünkü anahtarlar bize evimizin kapısını nasıl açıyorsa yeni medya da bize kocaman bir sanal dünyanın kapısını açar.' (K14 kodlu katılımcı)

'Yeni medyayı topluma benzetirim çünkü hepsi bir arada var olan hareketli bir yapıdır ve sürekli etkileşim halinde bulunulur.' (K21 kodlu katılımcı)

'Yeni medyayı postacıya benzetirim çünkü bu gibi platformlar istenilen kişiye ulaşabilir. Postacı da herkese ulaşabilecek konumdadır.' (K33 kodlu katılımcı)

'Yeni medyayı apartman dairesine benzetirim çünkü apartman dairesinde insanların birbirine yakın olduğunu ve iletişimin kolay olacağını düşündüğüm için benzetiyorum.' (K40 kodlu katılımcı)

'Yeni medyayı yapmacık insan yüzüne benzetirim çünkü sanal ortamlarda insanlar kendilerini olduğundan farklı gösterir.' (K46 kodlu katılımcı)

Tablo 7

Zararlı Alışkanlıklar ve Bağımlılık Açısından Yeni Medya Kategorisinde Yer Alan Metaforlar

Kategori	Metafor Adları	Metafor Sayısı	Metafor Frekansı	Metafor Yüzdesi
Zararlı Alışkanlıklar ve Bağımlılık Açısından Yeni Medya	cips (1), kafeinli içecek (1), sigara (1), çikolata (1), bağımlılık yapan madde(1)	5	5	11,36

Zararlı alışkanlıklar ve bağımlılık açısından yeni medya kategorisinde beş kişi toplam beş metafor oluşturmuştur. Bu kategori diğer kategoriler arasında dördüncü sıradadır (11,36). Türkçe öğretmen adaylarının bu kategoride yer alan metaforlara ait açıklama örneklerinden alıntılar;

'Yeni medyayı cipse benzetirim çünkü cips yediğimizde mutlu olmamız, keyif almamız tıpkı yeni medya dünyasına girince keyif almamız gibidir. Ancak cipsin de zararları vardır, fazlası sivilceye ve obeziteye yol açar. Yeni medya araçlarının

da zararları her türlü sıkıntıya yol açabilir. İkisini de dozunda kullanmalıyız.' (K22 kodlu katılımcı)

'Yeni medyayı kafeinli içeceğe benzetirim çünkü yeni medya bağımlılık yapabilir.' (K25 kodlu katılımcı)

'Yeni medyayı sigaraya benzetirim çünkü insanlar üzerinde büyük etkisi olduğu ve bağımlılık noktasına götürdüğü için yeni medyayı sigaraya benzetebiliriz. (K32 kodlu katılımcı)

'Yeni medyayı çikolataya benzetirim çünkü yedikçe haz verir ve kilo aldırıcı olduğu için rahatsız eder. Buna rağmen vazgeçemezsiniz. Yeni medya bilgiye kolayca ulaşmamızı sağlar fakat tembelliğe alıştıırır.' (K37 kodlu katılımcı)

'Yeni medyayı bağımlılık yapan maddeye benzetirim çünkü saatlerimizi alıyor ama zaman bu hayatta en kıymetli varlığımız.' (K48 kodlu katılımcı)

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu çalışmanın amacı, Türkçe öğretmen adaylarının yeni medya ile ilgili algılarını metaforlar aracılığıyla ortaya koymaktır. Araştırmaya katılan 52 Türkçe öğretmeni adayı tarafından yeni medya ile ilgili 44 farklı metafor üretilmiştir. Katılımcılar yeni medya için en fazla yemek %7,69 (f=4), kitap %5,76 (f=3), para %5,76(f=3) ve ağaç %3,84 (f=2) metaforunu kullanmıştır. İçerik analizi sonucunda öğrencilerin ürettikleri metaforlar beş kategoriye ayrılmıştır. Bu kategoriler; temel ihtiyaç açısından yeni medya (%27,27), bilgilendirmeyi ve haberleşmeyi sağlama açısından yeni medya (%27,27), gerçeği yansıtırma ve hayatı kolaylaştırma açısından yeni medya (%18,18), sosyal açıdan yeni medya (%15,90), zararlı alışkanlıklar ve bağımlılık açısından yeni medyadır (%11,36).

Öğrenciler en fazla 'temel ihtiyaç' ve 'bilgilendirmeyi ve haberleşmeyi sağlayama' kategorisinde metafor ürettiği tespit edilmiştir. Öğrenciler yeni medyayı yemek, para, uyku, oksijen, kalp, ekmek, güneş, gökyüzü gibi 12 farklı metafor ile tanımlamıştır. Araştırmada katılımcıların bazıları (%27,27) yeni medyayı bir gereksinim olarak görmüş ve günlük kullanımlarda vazgeçilmez bir unsur olarak nitelendirmiştir. Teknolojinin gelişmesi ve medya kavramının günümüzde yeniden şekillenmesiyle insanların bu kavramlardan beklentileri değişim göstermiştir. Bugüne bakıldığında insanlar eski medya kavramında olduğu gibi tek taraflı iletişim kurmak

yerine artık kişilerin de durumlar hakkında görüş bildirme, yorum yapabilme, paylaşabilme gibi seçenekleri ortaya çıkmıştır. ınar ve Mutlu (2018) niversite öğrencileriyle yaptığı çalışmada katılımcıların %56'sının gelişmeleri, güncel bilgileri, haberleri kaçırmaktan endişe duyduğunu tespit etmiştir. ınar ve Mutlu'nun (2018) alışmasından yola çıkarak Türkçe ğretmen adaylarının yeni medyayı neden su, oksijen, yemek, kalp, güneş gibi temel ihtiyaç olarak nitelendirildiği anlaşılabilir. Egüz ve Kesten (2018) sosyal bilgiler ğretmenliği adaylarıyla yaptığı, sosyal medya algılarını metafor yoluyla incelediği çalışmasında (%9,70'i) sosyal medyayı bir ihtiyaç olarak görmüş ve su, uyku, organ gibi metaforları kullanmışlardır.

Bilgilendirmeyi ve haberleşmeyi sağlama açısından yeni medya kategorisinde öğrenciler yeni medyayı tanımlarken kitap, atkı, kara delik, gazete, akademisyen, ışınlanma makinesi gibi 12 farklı metafor kullanmıştır. Araştırmada katılımcıların (%27,27'si) yeni medyayı aradığı bilgiyi bulma ve haberleşme aracı olarak nitelendirmiş, her bilgiyi bulabildiği ve her olaydan anında haberi olduğu için önemli bir bilgi kaynağı olarak grmştir. Artık geleneksel medyanın yanında sosyal medyadan da haberlere ulaşılabilmektedir. Oxford Üniversitesi Reuters Gazetecilik alışma Enstitüsü, 2016 yılında paylaştığı Dijital Haber Raporunda, Türkiye'de internet kullanıcılarının %73'ünün sosyal medya platformlarının haber kaynağı olarak gördüğü tespit edilmiştir (Newman, Fletcher, Levy ve Nielsen, 2016; akt. Gz ve Demirtaş, 2021). Gz, Yegen ve Yanık (2017) yaptıkları çalışmada katılımcıların %91'i interneti bilgi ve haber amaçlı kullanmaktadır. ztemur ve Din (2020) medya okuryazarlığı bağlamında ortaokul ğrencilerinin sosyal medya algılarıyla ilgili yaptığı metaforik çalışmasında 'bilgilendirici ve aydınlatıcı' kategorisinde bu çalışmaya benzer olarak kitap ve gazete metaforu kullanılmıştır.

Gerçeği yansıtma ve hayatı kolaylaştırma açısından yeni medya kategorisinde öğrenciler yeni medyayı tanımlarken ağaç, ayna, oyun hamuru, elbise gibi sekiz farklı metafor üretmiştir. Katılımcıların (%18,18'i) yeni medyanın gerçeği yansıtma ve hayatı kolaylaştırma yönünü ön plana çıkarmış, yeni medya platformlarında insanların kendini nasıl yansıttığı ve platformlarda karşılaşılan bilgilerin hayata yn verip kolaylaştırdığından

bahsedilmiştir. Platformlardan elde edilen bilgilerin doğruluğunu ve güvenilirliğini teyit etmek, karşılaşılan bilgiye sorgulamadan inanmamak gerekmektedir. Yolal ve Kozak (2008) yaptığı araştırmada katılımcıların internete ilişkin farkındalık düzeylerinin yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bugüne gelindiğinde internetin neredeyse her evde olması insan hayatını pek çok açıdan etkilemiştir. Olumlu yönden bakıldığında internet, insan hayatını kolaylaştıran ve farklı hizmetleri içinde barındıran bir oluşum olarak kabul görmektedir (Kırık, 2014).

Dördüncü kategori olan sosyal açıdan yeni medya kategorisinde öğrenciler yeni medyayı tanımlarken gezegen, anahtar, toplum, yapmacık insan yüzü gibi yedi farklı metafor üretmiştir. Katılımcıların (%15,90'ı) yeni medyayı sosyal açıdan ele almıştır. Tohumcu, Karşlı, Bahadır ve Kalender (2019) akıllı telefon bağımlılığı ve internet bağımlılığı ile benlik saygısı ve yalnızlık arasındaki ilişkinin incelenmesi adlı çalışmasında internet bağımlılığı ve yalnızlık arasında orta düzeyde, olumlu ve anlamlı bir ilişki tespit etmiştir. Aslanyürek, Akın Gürdal, Dursun, Tunçel ve İzmirli Ayan (2015) çalışmasında sosyal medyayı insanların toplumlaştırmada etkin bir rol aldığını ve insanların iletişim kurmak için kullandığı bir platform olduğunu söyler.

Beşinci kategori olan zararlı alışkanlıklar ve bağımlılık açısından yeni medya kategorisinde öğrenciler yeni medyayı tanımlarken cips, kafeinli içecek, sigara, çikolata ve bağımlılık yapan madde metaforlarını üretmiştir. Katılımcıların (%11,36'sı) yeni medyanın olumsuz yönlerini ele almıştır. Doğan ve Erkan (2019) çalışmasında sosyal medyanın zararlarıyla ilgili, bu çalışmaya benzer şekilde uyuşturucu ve sigara metaforu kullanılmıştır. Erdem, Alkan ve Erdem'in (2017) çalışmasında sosyal medya kavramına ilişkin olumsuz olarak bataklık, sigara, vampir, virüs, kum saati ve tutsaklık metaforları üretilmiştir. Batıgün ve Hasta (2010) internet bağımlılığı ile ilgili yaptıkları çalışmada katılımcıların %14'ünün internet bağımlılık puanlarının yüksek olduğu ve internet bağımlısı olarak nitelendirilebileceklerini ifade eder. Anlayışlı ve Bulut Serin (2019) internet bağımlılığı ile ilgili yaptıkları çalışmada internete günlük giriş süresi beş ila sekiz arası ve sekiz saatten fazla olanların internet bağımlılık düzeylerinin günlük giriş süresi bir ila üç arasında olan kişilere kıyasla anlamlı düzeyde yüksek olduğunu tespit etmiştir.

Öneriler

- Yeni medya okuryazarlığı becerilerine sahip bireyler yetiştirmek için yeni medya okuryazarlığı ortaokul öğrencilerine ders müfredatında zorunlu ders olarak yer alabilir.
- Velilere yeni medya ve yeni medya okuryazarlığı hakkında bilgi verilebilir.
- Türkçe öğretmenlerinin yeni medya okuryazarlığı becerilerini geliştirmeye yönelik çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Altunay, A. (2015). Bir sosyalleşme aracı olarak yeni medya. *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, Temmuz 2015 Cilt 9 Sayı 1. doi: 10.18094/si.48539
- Anlayışlı, C. ve Bulut Serin, N. (2019). Lise öğrencilerinde internet bağımlılığı ve depresyonun cinsiyeti, akademik başarı ve internet giriş süreleri açısından incelenmesi. *Folklor/Edebiyat*, *folklor/edebiyat*, 730-743. DOI: 10.22559/folklor.977
- Aslanyürek, M., Akın Gürdal, S., Dursun, S., Tunçel, E. ve İzmirli Ayan, M. (2015). Sosyal medya gerçeği ve meslek yüksekokulu öğrencilerinin sosyal medya algısının değerlendirilmesi. *Meslek Yüksekokulları Elektronik Dergisi*.
- Arslan, A. (2011). Medyanın birey, toplum ve kültür üzerine etkileri. *Journal of Human Sciences*, 8(1).
- Atlı, Y. ve Yücel, N. (2016). Hibrit iletişim teknolojileri. *Süleyman Demirel University Journal of Faculty of Economics & Administrative Sciences*, 21(3).
- Aydoğan, F. ve Kırık, A.M. (2012). Alternatif medya olarak yeni medya. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, (18), 58-69, 58-69. <https://dergipark.org.tr/en/pub/akil/issue/48077/607860> adresinden alınmıştır.

- Batıgün, A. D. ve Hasta, D. (2010). İnternet bağımlılığı: yalnızlık ve kişilerarası ilişki tarzları açısından bir değerlendirme. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 11(3), 213-219.
- Birsen, H. (2013). Değişim aracı olarak yeni medya. Öztürk, M.C. (Ed.), *Dijital iletişim ve yeni medya*, içinde (s. 26-49). Eskişehir: Web-Ofset
- Bulunmaz, B. (2014). Yeni medya eski medyaya karşı: savaşı kim kazandı ya da kim kazanacak? *Karadeniz Teknik Üniversitesi İletişim Araştırmaları Dergisi*, 4 (1), 22-29. <https://dergipark.org> adresinden alınmıştır.
- Büyükgebiz Koca, E. ve Tunca, M. Z. (2019). İnternet ve sosyal medya bağımlılığının öğrencilerin performanslarına etkileri üzerine bir yazın taraması. *Süleyman Demirel University Journal of Faculty of Economics & Administrative Sciences*, 24(1).
- Creswell, J.W. (2021). *Nitel araştırma yöntemleri: Beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni* (6. Baskı) (Çev. Ed: S.B. Demir ve M. Bütün). Ankara: Siyasal Kitabevi
- Çelik, H., Baykal, N. B., ve Memur, H. N. K. (2020). Nitel veri analizi ve temel ilkeleri. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 8(1), 379-406.
- Çınar, Ç. Y. ve Mutlu, E. (2018). Üniversite öğrencilerinde sosyal ortamlarda gelişmeleri kaçırma korkusunun yordayıcıları. *Current Addiction Research*, 2(2), 47-53.
- Doğan, S. ve Erkan, İ. (2019). Z kuşağının sosyal medyaya yönelik algılarının metafor analizi yoluyla incelenmesi. *Yaşar Üniversitesi E-Dergisi, Special Issue on Business and Organization Research*, 146-155 . DOI: 10.19168/jyasar.633557
- Egüz, Ş. ve Kesten, A. (2018). Sosyal bilgiler öğretmenliği öğrencilerinin sosyal medya algılarının metafor yoluyla belirlenmesi. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 7(3), 219-240. <http://dx.doi.org/10.30703/cije.403147>
- Erdem, A., Alkan, M. F., & Erdem, Ş. (2017). Öğretmen adaylarının sosyal medya kavramına ilişkin algıları. *Karaelmas Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(2), 169-179.

- <https://dergipark.org.tr/en/pub/kebd/issue/67222/1049140>
adresinden alınmıştır.
- Güneş, A. (2013). Kil tabletlerden elektronik tabletlere: iletişim araçlarının tarihsel gelişim süreci. *Humanities Sciences*, 8(3), 277-300.
- Gz, N. ve Demirtaş, Z. G. (2021). Yeni medyada kaynağa güven ve kanaat önderleri. *Selçuk İletişim*, 14(1), 189-215.
<https://doi.org/10.18094/josc.817659>
- Gz, N., Yegen, C. ve Yanık, H. (2017). Haber ve bilgi alma aracı olarak yeni medya: Muş ili rneği. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 3(4), 1404-1417.
- Karaduman, S. (2019). Yeni medya okuryazarlığı: Yeni beceriler/olanaklar/riskler. *Erciyes İletişim Dergisi*, 6 (1), 683-700. DOI: 10.17680/erciyesiletişim.484193
- Kılıç, N. (2019). Geleneksel medya ile yeni medyanın karşılaştırılması: kuramsal bir analiz alışması. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(36), 227-239.
- Kırık, A. M. (2014). Aile ve ocuk ilişkisinde internetin yeri: nitel bir araştırma. *Eğitim ve ğretim Araştırmaları Dergisi*, 337- 347.
- Kırık, A.M. (2017). Yeni medya aracılığıyla değişen iletişim süreci: sosyal paylaşım ağlarında gençlerin konumu. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 5 (1), 230-261. DOI: 10.19145/gumuscomm.300815.
- Manovich, L. (2001). *The language of new media*. Cambridge: The MIT Press.
- Mora, N. (2013). Gençlerde medya bağımlılığı. *İletişim ve Diplomasi*, (2), 19-29. Retrieved from
<https://dergipark.org.tr/en/pub/iletisimvediplomasi/issue/66835/1045400>
- Özden, M.Y. ve Durdu, L. (Ed.) (2016). *Eğitimde retim tabanlı çalışmalar için nitel araştırma yöntemleri* (1. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.

- Özmen, Ş. Y. (2018). Dijital şiddet, siber zorbalık ve yeni medya okuryazarlığı üzerine bir değerlendirme. *Journal of International Social Research*, 11(61).
- Polat, H. (2018). Geleneksel medyada temsil sorunu: alternatif bir mecra olarak yeni medya. *Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi*, (38), 45-60.
- Terzi, A. Ö. (2020). Yeni medyanın olumlu ve olumsuz yönlerinin farklı kullanım pratikleri açısından değerlendirilmesi: bir literatür incelemesi, *Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, 10 (2), 33-50. DOI: <https://doi.org/10.20493/birtop.763238>
- Tohumcu, M. U., Karşlı, T. A., Bahadır, E. ve Kalender, B. (2019). Akıllı telefon bağımlılığı ve internet bağımlılığı ile benlik saygısı ve yalnızlık arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Trakya University Journal of Social Science*, 21(2). DOI: 10.26468/trakyasobed.545391
- Tokatlı, M. (2016). Yeni medya'nın geleneksel medya ve halkla ilişkiler meslek alanı üzerine etkileri. *Journal of International Social Research*, 9(45).
- Tuğtekin, E. B. (2021). Üniversite öğrencilerinin yeni medya okuryazarlığı düzeylerinin incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(3), 2431-2459.
- Üztemur, S., ve Erkan, D. İ. N. Ç. (2020). Medya okuryazarlığı bağlamında ortaokul öğrencilerinin sosyal medya algıları: Bir metafor çalışması. *The Journal of International Lingual Social and Educational Sciences*, 6(1), 92-103.
- TDK, (2023). www.tdk.gov.tr 15.01.2023 tarihinde erişildi.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2021). *Nitel Araştırma Yöntemleri* (12. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yolal, M. ve Kozak, R. (2008). Bilgiye erişim aracı olarak öğrencilerin internete yaklaşımı. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (20), <https://dergipark.org.tr/en/pub/dpusbe/issue/4762/65424> adresinden alınmıştır.

Zafer, C. ve Vardarlier, P. (2019). Medya ve toplum. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 22(2), 355-361.
<https://doi.org/10.29249/selcuksbmyd.472210>

TURKISH TEACHERS' VIEWS ON CYBERBULLYING

Serap AKAY¹

Abstract

The aim of this research is to determine the opinions of Turkish teachers about cyberbullying. The study group of the research consists of Turkish teachers selected by random sampling, who are studying in a Turkish and Social Sciences Department Turkish Teaching master's program in a state university. The case study design, which is one of the qualitative research designs, was used in the research. In order to analyze the data of the research, descriptive analysis method, one of the qualitative analysis methods, was used. A semi-structured interview form was used to collect the data of the research. In order to increase the validity and reliability of the research, direct quotations were made from the opinions of Turkish teachers about cyberbullying. According to the results of the research, it was seen that Turkish teachers have general knowledge about cyberbullying. It was stated that legal sanctions should be applied to detect and prevent cyberbullying. The Turkish teachers participating in the research stated that the school and family should cooperate in order to combat cyberbullying.

Keywords: Cyberbullying, Turkish education, graduate education, information technologies.

¹ Corresponding Author: Çanakkale Onsekiz Mart University, Graduate School of Education, akayserap@gmail.com. ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8160-031X>

TÜRKÇE ÖĞRETMENLERİNİN SİBER ZORBALIĞA YÖNELİK GÖRÜŞLERİ

Serap AKAY²

Özet

Bu araştırmanın amacı, Türkçe öğretmenlerinin siber zorbalığa yönelik görüşlerini belirlemektir. Araştırmanın çalışma grubunu bir devlet üniversitesinde Türkçe ve Sosyal Bilimler Ana Bilim Dalı Türkçe Öğretimi yüksek lisans programında eğitim gören basit seçkisiz örnekleme yoluyla seçilmiş Türkçe öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmada nitel araştırma desenlerinden olan durum çalışması deseni kullanılmıştır. Araştırmanın verilerini analiz etmek amacıyla nitel analiz yöntemlerinden betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın verilerini toplamak amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmanın geçerliğini ve güvenilirliğini artırmak amacıyla Türkçe öğretmenlerinin siber zorbalığa yönelik görüşlerinden doğrudan alıntılar yapılmıştır. Araştırma sonucuna göre Türkçe öğretmenlerinin siber zorbalık hakkında genel anlamda bilgi sahibi olduğu görülmüştür. Siber zorbalığının tespit edilmesi ve önlenmesinde yasal yaptırımların uygulanması gerektiği belirtilmiştir. Araştırmaya katılan Türkçe öğretmenleri, siber zorbalıkla mücadele etmek için okul ve ailenin iş birliği yapması gerektiğini dile getirmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Siber zorbalık, Türkçe eğitimi, lisansüstü eğitim, bilgi teknolojileri

² Sorumlu Yazar: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
akayserap@gmail.com. ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8160-031X>

GİRİŞ

Teknolojik gelişmelerle birlikte alışkın olduğumuz kavramlara yeni kavramların eklendiği veya değişim gösterdikleri görülmektedir. Var olan kavramlar, terimler değişen teknolojik etkenlerle dönüşüme uğramaktadır. Bu kavramların içerikleri modern ötesi toplumların önemli sorunları haline gelmektedir. Bu sorunlar beraberinde yeni tedbirleri getirmekte kanun koyucuları bu alanda değişime yönelik çalışmaya zorlamaktadır. Her alanda gerçekleşen dijitalleşme, olumlu sonuçların yanı sıra ciddi toplumsal sorunlar oluşturan/oluşturacak durumları da meydana getirmektedir. Siber zorbalık, dijitalleşen toplumların önemli sorunlardan biri olarak görülmektedir. Zorba, “kendine özgü namus kurallarını esas alıp toplum kurallarının dışına çıkarak zorbalık yapan kimse” olarak tanımlanırken zorbalık, “külhanbeyliği, serserilik” gibi kavramlarla eşdeğer tutulup bazen de olumlu bir kavram “yürekli” şeklinde de kullanılır (TDK, 2021). Tanımda geçen zorbalığın dijital ortamda gerçekleşen biçimine ise siber zorbalık denmektedir.

Alanyazında siber zorbalık farklı şekillerde tanımlanmaktadır. Siber zorbalık, dijital iletişim araçları ile kendini savunacak durumda olmayan kişilere yönelik kasıtlı bir şekilde gerçekleşen, zarar verme amacı güden saldırgan davranışlar olarak tanımlanmaktadır (Feinberg and Robey, 2012, s. 24; Smith vd., 2008). Bu yönüyle siber zorbalığın geleneksel zorbalıktan teknolojik etkenler yönüyle ayrıldığı, içerik yönüyle kuvvetli bir ilişki içinde olduğu görülmektedir. Siber zorbalık geleneksel zorbalığın teknolojik ortamda güncellenerek üretilmesi olarak nitelendirilebilir. Saldırma davranışı gösteren bireylerin şiddet içerikli davranışlarını dijital ortamda gerçekleştirmesinin ve saldırma davranışını sergileyecek ortama daha kolay ulaşabilmesinin siber zorbalıkla ilişkisinin olduğu görülmektedir.

Çevrim içi platformlarda olmanın çok fazla olumlu kazanımları olduğu gibi zararları da olmaktadır. Bunlardan en önemlisi olan siber zorbalığın dijital teknolojiler aracılığıyla gerçekleştiği düşünüldüğünde zorbalığın deliller aracılığıyla tespit edilmesi kolaylaşmaktadır. Bu durum caydırıcılığı arttırması gereken bir etkenken kullanıcıların yaptırımlar hakkında yeterince bilgi sahibi olmaması saldırma davranışının devam etmesine sebep olan etkenlerden biridir. Öte yandan çevrim içi araçlar yoluyla

kurulan iletişim zorbalığı yapanın kimlik bilgilerini rahatlıkla gizleyebilmesi açısından rahatlık sağladığı için hedef kitleyi kolay seçebilmekte ve saldırgan davranışını (küfür, hakaret, tehdit, kırılcılık vb.) sergileyebilmektedir (Strom ve Strom, 2004). Siber zorbalık özellikle sosyal mesajlaşma programlarında görülmektedir. Sosyal medya kullanıcı sayısındaki artış düşünüldüğünde dijital ortamda bu zorbalığa maruz kalan ve zorbalığı bizzat gerçekleştiren kişi sayısının fazla olduğu görülmektedir.

Siber zorbalığın büyük ölçüde fiziki ortamda sergilenen zorbalığa benzer özellikler gösterdiği görülmektedir. Siber zorbalığı geleneksel zorbalıktan ayıran özellik bilgi ve iletişim teknolojileri aracılığıyla dijital ortamda gerçekleştirilmesidir. Siber zorbalık, “Bilgi ve iletişim teknolojileri aracılığıyla bir birey veya grup tarafından başkalarına zarar vermek adına tasarlanmış bir şekilde kasıtlı, düşmanca tavırla tekrar eden davranışlar” olarak tanımlanmaktadır (Belsey, 2006). Davranışın kasıtlı olması ve tekrar etmesi önemlidir. Siber zorbalığa işaret eden mesajlardaki metinlerin ölüm tehdidi, hakaret ve küfür içerdiği söylenmektedir. Bu zorbalık türünde taraflar arasında fiziksel temas bulunmadığı halde zorbalığa maruz kalan psikolojik açıdan zarar görmektedir. Saldırıya maruz kalan mağdurlarda ruhsal bunalımlar, benlik algısında düşüş, anksiyete, korku, stres ve üzüntü hali gibi negatif duygular görülmektedir (Hinduja ve Patchin, 2005). Duygusal yıpranmalar kişinin yaşam kalitesini olumsuz etkilemekte ve zaman içinde fiziksel hasara dönüşmektedir.

“Sosyal medya aracılığıyla bir başkası aleyhinde gerçek dışı bilgiler yaymak, kişiyi rencide edici fotoğraflar yayınlamak, çevrim içi platformlarda tehdit içerikli mesajlar yollamak, başka birinin kimliğiyle kötü içerikli mesajlar göndermek” siber zorbalık bağlamında gerçekleştirilen eylemler olarak gösterilebilir (UNICEF, 2020). Siber zorbalıkta herhangi bir yaş sınırlaması yoktur ancak 14-15 yaş ergenlik dönemi olduğu için kritik dönem olarak görülmekte bu dönemde zorbalığın etkilerinin belirgin bir şekilde arttığı gözlemlenmektedir (Aktepe, 2013). Dijital platformlar aracılığıyla siber zorbalığa maruz kalan ebeveyn gözetimindeki kişiler internete erişim engelleri olacağı endişesi ile uğradıkları mağduriyetleri paylaşma konusunda temkinli davranmaktadır.

(Baştürk Akça ve Sayımer, 2017). Bu noktada ilgili alan uzmanlarından destek almak önemsenmektedir.

Alanyazın tarandığında dijital ortamlarda siber zorbalığa ilişkin birçok çalışmanın yapıldığı görülmüştür (Erdur Baker ve Kavşut, 2007; Yaman ve Peker, 2012; Akbaba ve Eroğlu, 2013; Eroğlu vd. 2015; Keser ve Kavuk, 2015; Yılmaz ve Güney, 2021). Bu araştırmanın amacı lisansüstü eğitim gören Türkçe öğretmenlerinin siber zorbalığa yönelik görüşlerini belirlemektir. Bu doğrultuda aşağıdaki alt problemler oluşturulmuştur.

1. Siber zorbalık nedir?
2. Siber zorbalık nasıl tespit edilebilir?
3. Siber zorbalığı durdurabilmenin yolları nelerdir?
4. Siber zorbalıkla mücadele etmek için yeni teknolojiler nasıl geliştirilebilir?
5. Bireyler siber zorbalığın tehlikeleri konusunda nasıl bilinçlendirilebilir?
6. Siber zorbalığı engellemek için okul/veli iş birliği nasıl gerçekleştirilebilir?
7. Yeni siber zorbalık önleme programları nasıl geliştirilebilir?

YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde, modeline, veri analiz biçimine, veriler toplanırken kullanılan veri toplama aracı hakkında bilgi verilecek ve geçerlik güvenirlik üzerinde durulacaktır.

Araştırmanın Deseni

Bu çalışmada nitel araştırma desenlerinden biri olan durum çalışması deseni kullanılmıştır. Yin'e göre durum çalışması, *"Bir olgu ya da bağlam arasındaki sınırlar açık olmadığında güncel bir durumu gerçek yaşam alanında irdelemektir"* (Paker, 2021, s. 124). Bu doğrultuda araştırmacı tarafından lisansüstü eğitim gören Türkçe öğretmenlerinin siber zorbalığa yönelik görüşleri 'ne' ve 'nasıl' sorularına cevap aranmak üzere analiz edilmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu basit seçkisiz örneklem yöntemiyle seçilen Türkçe ve Sosyal Bilimler Ana Bilim Dalı Türkçe Öğretimi yüksek lisans programında lisansüstü eğitim gören altı Türkçe öğretmeninden oluşmaktadır. *“Her bir örnekleme birimine eşit seçilme olasılığı olan örnekleme birimi basit seçkisiz örneklem”* olarak tanımlanmaktadır (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2020, s. 87).

Veri Analizi

Araştırmada nitel veri analiz yöntemlerinden betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Betimsel analiz, araştırmacı tarafından önceden oluşturulmuş olan temalara göre verilerin sistematik bir şekilde analiz edilmesi olarak tanımlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Bu araştırmada, araştırmacı tarafından lisansüstü eğitim gören Türkçe öğretmenlerinin siber zorbalığa yönelik veriler, önceden oluşturulan temalar çerçevesinde kodlanarak analiz edilmiştir.

Veri Toplama Aracı

Lisansüstü eğitim gören Türkçe öğretmenlerinin dijitalleşen iletişim ortamlarında bireylerin maruz kaldığı siber zorbalık hakkındaki görüşlerine başvurmak üzere araştırmacı tarafından yarı yapılandırılmış bir görüşme formu oluşturulmuştur. Yarı yapılandırılmış görüşme formundaki altı adet açık uçlu soru hazırlanırken soruların birbiriyle ilişkili olmasına özen gösterilmiştir. Araştırmacının hazırladığı sorular, literatür incelemesi yapılarak gözden geçirilmiş; soruların ifade şekliyle siber zorbalık arasındaki ilişkinin güçlendirilmesi sağlanmıştır. Görüşme formu, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalındaki öğretim üyelerine ve medya okuryazarlığı alan uzmanlarına sunulmuş, ilgili alan uzmanların görüşleri doğrultusunda forma son hali verilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formu, bir Türkçe öğretmeniyle pilot uygulama yapıldıktan sonra çalışma grubuna uygulanmıştır.

Geçerlik ve Güvenirlik

Yapılan bir çalışmada sonuçların inandırıcılığı sağlamada ve artırmada geçerlik ve güvenirlik önemli etken olarak görülmektedir (Merriam ve

Tisdell, 2015). “Geçerlik, ölçülmek istenen özelliğin farklı özelliklerle karıştırılmadan doğru bir şekilde ölçülmesi olarak ifade edilirken güvenilirlik ise belli bir niteliği ölçen ölçmelerin araştırmacıyı benzer koşullarda aynı sonuca ulaştırması” olarak ifade edilmektedir (Büyüköztürk vd., 2021). Bu doğrultuda geçerlik ve güvenilirliği artırmak için yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde verilerden birebir alıntılar yapılmıştır.

Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde Türkçe ve Sosyal Bilimler Ana Bilim Dalı Türkçe Öğretimi yüksek lisans programında lisansüstü eğitim gören altı Türkçe öğretmenin siber zorbalığa yönelik görüşleri derinlemesine analiz edilerek tablolastırılmıştır.

Tablo 1

Lisansüstü Eğitim Gören Türkçe Öğretmenlerinin Siber Zorbalığın Tanımına Yönelik Görüşleri

Kodlar	f
Sosyal medya ortamında kullanıcıların zorbalığa uğraması	3
Bilgisayar teknolojileri yoluyla hayatımıza giren bir şiddet türü	2
Bilgi teknolojileri aracılığıyla dijital ortamda yapılan zorbalık	1
İletişim araçları yoluyla yapılan zorbalık	1
Kişinin rızası olmadan bilgilerinin yayılması	1
Kişi hakkında yanlış bilgilerin yayılması	1
Sanal âlemde uygulanan mobing	1

Tablo 1 incelendiğinde, Lisansüstü eğitim gören Türkçe öğretmenlerinin siber zorbalığın tanımına yönelik görüşlerini sosyal medya ortamında kullanıcıların zorbalığa uğraması (f=3), bilgisayar teknolojileri yoluyla hayatımıza giren bir şiddet türü (f=2), bilgi teknolojileri aracılığıyla dijital ortamda yapılan zorbalık (f=1), iletişim araçları yoluyla yapılan zorbalık (f=1), kişinin rızası olmadan bilgilerinin yayılması (f=1), kişi hakkında yanlış bilgilerin yayılması (f=1), sanal âlemde uygulanan mobing (f=1), biçiminde açıkladıkları görülmektedir. Lisansüstü eğitim gören Türkçe

öğretmenlerinin siber zorbalığın tanımına yönelik görüşleri aşağıdaki gibidir:

“Siber zorbalık bilgisayar teknolojileri ile beraber hayatımıza giren bir şiddet türüdür zor balığın yeni nesil bir versiyon olarak görülebilir siber zorbalık da kişinin izin ve rızası olmadan bilgilerinin yayılması görüntüsünün videosunun paylaşılması hakkında yanlış bilginin yayılması olarak düşünebiliriz” (T1 kodlu katılımcı)

“Sanal alemde kişiye uygulanan mobing” (T2 kodlu katılımcı)

“Sosyal medya ortamlarında kullanıcıların zorbalığa uğramasıdır.” (T3 kodlu katılımcı)

“Siber zorbalık, yüz yüze olmayan sosyal medya veya iletişim araçlarıyla yapılan zorbalıktır.” (T4 kodlu katılımcı)

“Teknolojiyi kullanarak anonim veya kendi hesabından, şahsen tanınan ya da tanınmış bir kişiyi sosyal medya hesaplarından sürekli rahatsız etmektir.” (T5 kodlu katılımcı)

“Bilgi teknolojileri aracıyla dijital ortamda yapılan zorbalık türüdür.” (T6 kodlu katılımcı)

Tablo 2

Lisansüstü Eğitim Gören Türkçe Öğretmenlerinin Siber Zorbalığın Nasıl Tespit Edildiğine Yönelik Görüşleri

Kodlar	f
Ebeveyn yardımı	2
Kontrollü sosyal medya	2
Öğretmen yardımı	2
Çocuk davranışlarının gözlemlenmesi	1
Teknolojik destek	1
Tespit edilmesi zor bir durum	1

Tablo 2 incelendiğinde, lisansüstü eğitim gören Türkçe öğretmenlerinin siber zorbalığın nasıl tespit edildiğine yönelik görüşlerini ebeveyn yardımı (f=2), kontrollü sosyal medya (f=2), öğretmen yardımı(f=2), çocuk davranışlarının gözlemlenmesi (f=1), teknolojik destek (f=1), tespit edilmesi zor bir durum (f=1) biçiminde ifade ettikleri görülmektedir. Lisansüstü eğitim gören Türkçe öğretmenlerinin siber zorbalığın nasıl tespit edildiğine yönelik görüşleri aşağıdaki gibidir:

“Siber zorbalık kişinin istemediği bir durumu veya izni olmadan doğru veya yanlış olup olmadığına bakılmaksızın o kişiyi silecek her durum siber zorbalık olarak düşünülebilir bu açıdan bunun tespiti ki tarafından yapılabilir” (T1 kodlu katılımcı)

“Sosyal medya kullanımını kontrollü yaparsak ve çocuğumuzun davranışlarını dikkatle izleyerek” (T2 kodlu katılımcı)

“Dijital ortamlardaki rahatsız edici davranışlar mutlaka bu zorbalığa uğrayanların psikolojisini bozacaktır.Bu durum da davranış değişikliklerine sebep olacaktır.Ebeveyn ve eğitimcilere bu konuda büyük sorumluluklar düşmekte.” (T3 kodlu katılımcı)

“Siber zorbalık, tespit edilmesi zor bir durumdur. Sosyal medyada değil de birebir yapılırsa daha kolay fark edilebilir ama sosyal medya yorumlarında yapılan zorbalığın bana göre tespiti zordur.” (T4 kodlu katılımcı)

“Siber zorbalığın farklı türleri vardır bu yüzden öncelikle hangi siber zorbalığa maruz kalındığının belirlenmesi gerekir. Eğer yapılan kişiyi küçük duruma düşürüyor ve kendini güvensiz hissettiriyorsa bu bir siber zorbalıktır. Buna maruz kalan yaşı küçük bireylerse bununla başa çıkmak için de ebeveyninden ya da öğretmeninden yardım almalıdır.” (T5 kodlu katılımcı)

“Siber zorbalığı tespitinde teknolojinin tüm imkanları seferber edilmeli. Uluslararası yazılımlar geliştirilmeli. Anlık tespitler yapılmalı. Yasaklı kelime havuzları oluşturulabilir.” (T6 kodlu katılımcı)

Tablo 3

Lisansüstü Eğitim Gören Türkçe Öğretmenlerinin Siber Zorbalığın Nasıl Durdurulabileceğine Yönelik Görüşleri

Kodlar	f
Siber zorbalığın hak ihlali olduğu konusunda toplum bilinçlendirilmeli	2
Siber zorbalıkla ilgili eğitimler verilmeli	2
Caydırıcı yaptırımlar uygulanmalı	1
Dijital ortamda paylaşılan kişisel bilgiler sınırlandırılmalı	1
Farkındalık oluşturulmalı	1
Yasal yaptırımlar uygulanmalı	1
Önleyici uygulamalar geliştirilmeli	1

Tablo 3 incelendiğinde, lisansüstü eğitim gören Türkçe öğretmenlerinin siber zorbalığın nasıl durdurulabileceğine yönelik görüşlerini siber zorbalığın hak ihlali olduğu konusunda toplum bilinçlendirilmeli (f=2), siber zorbalıkla ilgili eğitimler verilmeli (f=2), caydırıcı yaptırımlar uygulanmalı (f=1), dijital ortamda paylaşılan kişisel bilgiler sınırlandırılmalı (f=1), farkındalık oluşturulmalı (f=1), yasal yaptırımlar uygulanmalı (f=1), önleyici uygulamalar geliştirilmeli (f=1) biçiminde ifade ettikleri görülmektedir. Lisansüstü eğitim gören Türkçe öğretmenlerinin siber zorbalığın nasıl durdurulabileceğine yönelik görüşleri aşağıdaki gibidir:

“Siber zorbalığı durdurabilmek için kişilerin birbirine zarar vermesinin bir hak ihlali olabileceği konusunda eğitimler verilebilir kişi bilinçlendiği zaman karşısındaki insana zarar verdiği zaman ne kadar kötü Sonuçlara sebebiyet verebileceğini idrak edebilir bunu idrak edemeyen yeterince eğitim alamamıştır” (T1 kodlu katılımcı)

“Caydırıcı cezalar, farkındalık oluşturmak” (T2 kodlu katılımcı)

“Dijital ortamlarda daha bilinçli kullanıcılar olmak konusunda herkes eğitilmeli.” (T3 kodlu katılımcı)

“Siber zorbalığı durdurmanın tek yolu bence eğitimidir. Sadece siber zorbalığa yönelik değil genel şiddet engelleme eğitiminin bile etkili olacağı kanısındayım.” (T4 kodlu katılımcı)

“Öncelikle ebeveynler bilinçlendirilmelidir. Çocukların İnternette yayınladığı kişisel fotoğrafların ve bilgilerin sayısını sınırlandırmalı ya da mobil cihazlarını ve İnternetteki davranışlarını takip etmelidir” (T5 kodlu katılımcı)

“Geliştirilen uygulamalara anlık bildirimler yoluyla müdahale edilebilir. Yasal yaptırımlar uygulanabilir. Caydırıcılığı artıracak önlemler alınabilir. Toplumsal bilinç uyandırılabilir.” (T6 kodlu katılımcı)

Tablo 4

Lisansüstü Eğitim Gören Türkçe Öğretmenlerinin Siber Zorbalıkla Mücadele Etmek İçin Yeni Teknolojilerin Nasıl Geliştirilebileceğine Yönelik Görüşleri

Kodlar	f
Ulusal ve uluslararası firmalarla eş zamanlı çalışmalar yapılmalı	2
Uluslararası teknoloji takip edilmeli	2
Alanda yetişmiş insan gücü oluşturulmalı	1
Anlık müdahaleyi sağlayacak yazılımlar geliştirilmeli	1
Erişim engeli sağlayacak uygulamalar yapılmalı	1
Spesifik çözümler geliştirilmeli	1
Uyarı sistemi geliştirilmeli	1
Yasaklı listeler oluşturulmalı	1
Zorbalığı tespit edecek yazılımlar geliştirilmeli	1

Tablo 4 incelendiğinde, lisansüstü eğitim gören Türkçe öğretmenlerinin siber zorbalıkla mücadele etmek için yeni teknolojilerin nasıl geliştirilebileceğine yönelik görüşleri ulusal ve uluslararası firmalarla eş

zamanlı çalışmalar yapılmalı (f=2), uluslararası teknoloji takip edilmeli (f=2), alanda yetişmiş insan gücü oluşturulmalı (f=1), anlık müdahaleyi sağlayacak yazılımlar geliştirilmeli (f=1), erişim engeli sağlayacak uygulamalar yapılmalı (f=1), spesifik çözümler geliştirilmeli (f=1), uyarı sistemi geliştirilmeli yasaklı listeler oluşturulmalı (f=1), zorbalığı tespit edecek yazılımlar geliştirilmeli (f=1) biçiminde ifade ettikleri görülmektedir. Lisansüstü eğitim gören Türkçe öğretmenlerinin siber zorbalıkla mücadele etmek için yeni teknolojilerin nasıl geliştirilebileceğine yönelik görüşleri aşağıdaki gibidir:

“Siber zorbalık olarak sayılabilecek sözler kelimeler işaretler yasaklı liste arasında alınabilir ayrıca teknolojilerde başka birinin görüntüsü olduğu zaman bir hak ihlali olabileceği konusunda uyarı ekranın çıkması ve bunu kabul ettiği takdirde yayımlayabileceği konusunda uyarılar hazırlanabilir” (T1 kodlu katılımcı)

“Yeni teknolojiler için dünyadaki son gelişmeler sürekli takip edilmeli ve siber zorbalıkla ilgili durum tespiti yapılarak soruna nokta atışı çözümler geliştirilmelidir.” (T4 kodlu katılımcı)

“Facebook, Instagram, Twitter gibi sosyal medya platformlarının siber zorbalığa karşı kılavuzları vardır. Bunun dışında yurt dışında siber zorbalığı tespit eden programlar geliştiriliyor. Ülkemizde de bu programlar örnek alınarak programlar geliştirilebilir.” (T5 kodlu katılımcı)

“Bilgi teknolojileri şu an dijital çağa hizmet ediyor görünüyor. Bunun handikaplarından biri de siber zorbalık. Ulusal ve uluslararası firmalarla eş zamanlı çalışmalar yapılabilir. Zorbalığı tespit edecek yeni yazılımlar geliştirilebilir. Anında müdahale edebilecek yazılımlar. Yasaklı kelimeler havuzu oluşturulabilir. Sistem üzerinden alınan uyarılarla hesap kapatılabilir. Anlık tespit ve müdahaleyi sağlayacak yazılımlar siber zorbalığı önleyebilir.” (T6 kodlu katılımcı)

Tablo 5

Lisansüstü Eğitim Gören Türkçe Öğretmenlerinin Bireylerin Siber Zorbalığın Tehlikeleri Konusunda Nasıl Bilinçlendirilebileceğine Yönelik Görüşleri

Kodlar	f
Okullarda rehberlik servisi aracılığıyla konsültasyon çalışmaları yapılmalı	6
Siber zorbalık eğitimleri verilmeli	2
Siber zorbalık farkındalığı oluşturulmalı	1
Okullarda etkinlikler yapılmalı	1
Okullarda siber zorbalık konferansları düzenlenmeli	1

Tablo 5 incelendiğinde, lisansüstü eğitim gören Türkçe öğretmenlerinin bireylerin siber zorbalığın tehlikeleri konusunda nasıl bilinçlendirilebileceğine yönelik görüşlerini okullarda rehberlik servisi aracılığıyla konsültasyon çalışmaları yapılmalı (f=6), siber zorbalık eğitimleri verilmeli (f=2), siber zorbalık farkındalığı oluşturulmalı (f=1), okullarda etkinlikler yapılmalı (f=1), okullarda siber zorbalık konferansları düzenlenmeli (f=1) biçiminde ifade ettikleri görülmektedir. Lisansüstü eğitim gören Türkçe öğretmenlerinin bireylerin siber zorbalığın tehlikeleri konusunda nasıl bilinçlendirilebileceğine yönelik görüşleri aşağıdaki gibidir:

“Okullarda rehberlik servisi aracılığıyla konsültasyon çalışmaları yapılabilir. Bu çalışmalarda okul, veli ve öğrenci olmalıdır.” (T1 kodlu katılımcı)

“Okul Rehber öğretmenleri tarafından veliler bu konuda bilgilendirilmeli, siber tehlikeler konusunda eğitilmeli ve uygulamaya geçirmeleri sağlanmalı.” (T2 kodlu katılımcı)

“Siber zorbalığı engellemek için öğrenci öğretmen ve aileyle beraber ortak katılımını gerçekleştirmesi gerekiyor eğitim planlarında zorbalıkla ilgili farkındalık oluşturabilecek derslerin kesinlikle olması gerekiyor bu derslerdeki tüm etkinlikler öğretmen öğrenci ve aile üçgeninde yapılması gerekiyor kişiye sosyal hayata hazırlayan derslerin eğitim planlarında dahil olması ve bu tarz derslerin aileyle beraber ortak tamamlanması hem öğrenci için hem veli için

verilen bilginin uygulanması kısmında daha önemli olabilir" (T3 kodlu katılımcı)

"Bu konuda, güvenli internet kullanımı hakkında, veliler bilgilendirilmeli. Bu konuya dikkat çekilmeli,gereken önlemler konusunda okul-veli iş birliği sağlanmalı." (T6 kodlu katılımcı)

Tablo 6

Lisansüstü Eğitim Gören Türkçe Öğretmenlerinin Siber Zorbalığı Engellemek İçin Okul/Veli İş birliği Nasıl Gerçekleştirilebileceğine Yönelik Görüşleri

Kodlar	f
Çocuklar ebeveynler tarafından bilinçlendirilmeli	2
Medya etkin bir şekilde kullanılmalı	2
Öğretmen/veli/uzmanlardan oluşan komisyonlar oluşturulmalı	2
Velilere eğitimler verilmeli	1
Ulusal otoriteler çalışmalı	1

Tablo 6 incelendiğinde, lisansüstü eğitim gören Türkçe öğretmenlerinin siber zorbalığı engellemek için okul/veli iş birliği nasıl gerçekleştirilebileceğine yönelik görüşlerini çocuklar ebeveynler tarafından bilinçlendirilmeli (f=2), medya etkin bir şekilde kullanılmalı (f=2), öğretmen/veli/uzmanlardan oluşan komisyonlar oluşturulmalı (f=2), velilere eğitimler verilmeli (f=1), ulusal otoriteler çalışmalı (f=1) biçiminde ifade ettikleri görülmektedir. Lisansüstü eğitim gören Türkçe öğretmenlerinin siber zorbalığı engellemek için okul/veli iş birliği nasıl gerçekleştirilebileceğine yönelik görüşleri aşağıdaki gibidir:

Bireyleri aile ve okul aracılığıyla bilinçlendirebiliriz. Toplumsal bilinçlendirme de gereklidir. Bunun için ulusal otoritelerin çalışması gerekir. Kamu spotu aracılığıyla bu farkındalık oluşturulabilir. Birçok insan siber zorbalık hakkında ve siber zorbalığa maruz kaldıklarında olası yaptırımlar hakkında bilgi sahibi değildir. Medya aracılığıyla bu

bilinçlendirme sağlanabilir. Şu an en güçlü kitle iletişim aracının medya olduğu düşünüldüğünde medyayı etkin bir şekilde kullanmak suretiyle toplumsal bilinç uyandırılabilir.

“Öğretmenler, veliler ve uzmanlardan oluşan komisyonların görüşleri alınarak okullarda eğitimler düzenlenebilir.” (T1 kodlu katılımcı)

“Bununla ilgili videolar yapılabilir okulda sokakta sinemada her yerde bununla ilgili görseller afişler asılabilir eğitimler yapılabilir seminerler hazırlanabilir” (T2 kodlu katılımcı)

“Sosyal medyada tanımadığı kişilerle iletişim kurulmaması, kişisel bilgilerini başkalarıyla paylaşmaması ve gerektiğinde aileden ve öğretmenlerden yardım istemesinin gerekliliği hakkında bilinçlendirilebilir.” (T3 kodlu katılımcı)

“Etkileyici kamu spotları, reklam filmleri, dizi, filmler ve eğitici seminerlerle” (T4 kodlu katılımcı)

“Kamu spotları,el ilanları,internet sayfalarında bilgilendirici reklamlar kullanılabilir.” (T6 kodlu katılımcı)

Tablo 7

Lisansüstü Eğitim Gören Türkçe Öğretmenlerinin Yeni Siber Zorbalık Önleme Programlarının Nasıl Geliştirilebileceğine Yönelik Görüşleri

Kodlar	f
Devlet takipli uzmanlardan oluşan komisyonlar kurulmalı	1
Dijital teknoloji takip edilmeli	1
Siber zorbalığı önleme programları yasalaştırılmalı	1
Ulusal ve uluslararası firmalarla iş birliği yapılmalı	1
Yazılımlar geliştirilmeli /güncellenmeli	1

Tablo 7 incelendiğinde, lisansüstü eğitim gören Türkçe öğretmenlerinin yeni siber zorbalık önleme programlarının nasıl geliştirilebileceğine yönelik görüşlerini devlet takipli uzmanlardan oluşan komisyonlar kurulmalı (f=1), dijital teknoloji takip edilmeli (f=1), siber zorbalığı önleme programları

yasalaştırılmalı (f=1), ulusal ve uluslararası firmalarla iş birliği yapılmalı (f=1), yazılımlar geliştirilmeli /güncellenmeli (f=1) biçiminde ifade ettikleri görülmektedir.

“Ulusal ve uluslararası firmalarla iş birliği yapılarak geliştirilebilir. Dijital teknolojiyi takip etmek dijital endüstrinin gerisinde kalmamak ve var olan programlar üzerinde sürekli güncellemeler yapılarak geliştirmek mümkündür.” (T1 kodlu katılımcı)

“Bu uygulamaların devlet takipli uzmanlardan oluşan komisyonlarca yapılması gerektiğini düşünüyorum.” (T2 kodlu katılımcı)

“Siber zorbalık önleme programlarına ne kadar geliştirirsek geliştirelim siber zorbalığın insan hayatına ne kadar zarar verebileceği özellikle gençler açısından geri dönüşü imkansız olaylara sebebiyet verilmemesi için kişilerin özellikle bilgilendirilmesi gerekiyor. Eğitim şart. Belki çok katı düşünebilirim ama her bireyin hayatı biriciktir ve ilkel dürtülerle kişiye zarar vererek var olmaya çalışan kişilere gerekirse ceza yaptırım uygulanması gerekiyor. bireyleri eğitmeden önleme programlarının gelişmesi belli bir yere kadar yeterli olabilir. Sosyal medyada başka bir görüntü paylaşıldığı zaman görüntünün paylaşımından dolayı olabilecek yaptırımlarla alakalı uyarı yazıları çıkması ve bunun da denetlenebilir bir merkez aracılığıyla yapılması gerekiyor başkası hakkında yalan yanlış haber yayılması bunlar da dahil olabilir” (T3 kodlu katılımcı)

“Siber zorbalığı önlemek için orta okul öğrencilerine yönelik, akran eğitimine dayalı müdahale programı, okul ikliminin iyileştirilmesi, şiddetin azaltılması ve problem çözme becerileri öğretilir. Aynı zamanda çocuk siber zorbalığın türlerinden birine uğradığında ebeveynleri uyaran bir yazılım geliştirilebilir.” (T4 kodlu katılımcı)

“Bu konuda özellikle internet kullanımındaki yaş aralığına da dikkat ederek mümkün olduğunca küçük yaşta çocuklarımızı bilinçlendirmeliyiz. Ayrıca siber zorbalığı önleme programları sadece okul ortamlarında değil tıpkı iş güvenliği eğitimleri gibi resmi olsun ya da olmasın tüm kurumlarda zorunlu eğitim haline getirilmeli, bu konudaki yaptırımlar artırılmalı ve kamuoyuna sunulmalı bu yaptırımlar.” (T6 kodlu katılımcı)

Sonuç

Araştırmanın sonuçları incelendiğinde lisansüstü eğitim gören Türkçe öğretmenlerinin dijital bir kavram olan siber zorbalık hakkında genel hatlarıyla bilgi sahibi olduğu görülmektedir. Türkçe öğretmenleri siber zorbalığı; bireylerin dijital ortamda bilgisayar teknolojileri aracılığıyla sosyal platformlarda zorbalığa uğraması, dijital ortamda uğranılan mobing, kitle iletişim araçları yoluyla yapılan zorbalık, bireylerin kişisel bilgilerinin kendi rızaları dışında paylaşılması, yüz yüze olmayan yeni nesil zorbalık türü biçiminde tanımlamışlardır.

Lisansüstü eğitim gören Türkçe öğretmenlerinin siber zorbalığın tespitinde bilinçli ebeveyn olmanın önemini vurgulamaktadır. Çocukları gözlemlemenin ebeveynlerin siber zorbalığın tespiti için ön koşul olduğunu dile getirmektedir. Ayrıca öğretmen yardımının gerekli olduğunu, kontrollü sosyal medya kullanımının ve teknolojik desteğin siber zorbalığın tespitini kolaylaştırdığını belirtmişlerdir. Siber zorbalığın tespit edilmesinin zor olacağı yönünde görüş bildiren öğretmenlerin de olduğu görülmektedir.

Araştırmaya göre Türkçe öğretmenlerinin siber zorbalığın nasıl durdurulabileceği hakkında genel anlamda toplumun bilinçlendirilmesi gerektiğini, siber zorbalıkla ilgili eğitimler verilmesinin önemli olduğunu dile getirirken bu konuda yasal yaptırımların uygulanması gerektiği belirtilmiştir. Yasal yaptırımların caydırıcılık üzerinde etkili olacağı yönünde görüş bildirmişlerdir.

Lisansüstü eğitim gören Türkçe öğretmenlerinin siber zorbalıkla mücadele etmek için yeni teknolojilerin geliştirilebilmesinin önemli olduğunu belirtmişlerdir. Uluslararası teknolojik gelişmelerin takip edilmesi gerektiğini, ulusal yazılımların geliştirilmesi gerektiğini düşünmektedir. Ayrıca siber zorbalığı önleyecek, oluşması anında anlık çözümler üretebilecek alan uzmanlarının yetiştirilmesinin öneminden bahsetmektedirler.

Araştırma sonuçları incelendiğinde lisansüstü eğitim gören Türkçe öğretmenleri, bireylerin siber zorbalığın tehlikeleri konusunda bilinçlendirilmesi gerektiğini, eğitim kurumlarının bu konuda önemli faktör olduğunu belirtmişlerdir. Okul veli iş birliğinin gerekli olduğundan,

okullarda bu iş birliğini sağlayacak komisyonların oluşturulması gerektiğinden, kitle iletişim araçlarının etkin kullanımının gerekliliğinden söz etmektedir.

Kaynakça

- Akbaba, S. ve Eroğlu, Y. (2013). İlköğretim öğrencilerinde siber zorbalık ve mağduriyetin yordayıcıları. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26 (1), 105-122. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/uefad/issue/16697/173572>
- Aktepe, E. (2013). Ergenlerde siber zorbalık ve siber mağduriyet. *New/Yeni Symposium Journal*, 51(1), 31-36.
- Baştürk Akca, E. ve Sayımer, İ. (2017). Siber zorbalık kavramı, türleri ve ilişkili olduğu faktörler: Mevcut araştırmalar üzerinden bir değerlendirme. *AJIT-e: Academic Journal of Information Technology*, 8 (30), 7-19. DOI: 10.5824/1309-1581.2017.5.001.x
- Belsey, B. (2006) *Cyberbullying: An Emerging Threat to the Always On Generation*. (10.10.2006) <http://www.cyberbullying.ca>
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2021). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (32. baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Erdur Baker Ö ve Kavflut F (2007) Akran zorbalığının yeni yüzü: Siber zorbalık. *Eğitim Araştırmaları*; 27: 31-42.
- Eroğlu, Y., Aktepe, E., Akbaba, S., Işık, A., & Özkorumak, E. (2015). Siber zorbalık ve mağduriyetin yaygınlığının ve risk faktörlerinin incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 40(177).
- Feinberg, T. ve Robey, N. (2012). *Cyberbullying is a serious problem indeed, cyberbullying*, Ed. Tamara, L. Roleff. Cyberbullying. USA: Greenhaven Press.
- Hinduja, S. ve Patchin, J. W. (2005). *Research summary: Cyberbullying victimization. Preliminary findings from an online survey of Internet-using adolescents*. (<http://cyberbullying.us>).

- Keser, H. ve Kavuk, M. (2015). Developing a questionnaire for cyberbullying awareness at school. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 23 (1), 17-30. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/kefdergi/issue/22600/241465>
- Merriam, S. B. ve Tisdell, E.J. (2015). *Qualitative research: A guide to design and implementation* (Fourth Edition). San Farnsisco, CA: Jossey Bass.
- Paker, T. (2021). Durum Çalışması. (Ed. F. N. Seggie ve Y. Bayyurt). *Nitel Araştırma Yöntem, Teknik, Analiz ve Yaklaşımları* (3. Baskı) içinde (s. 124). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Smith, P. K., Mahdavi, J., Carvalho, M., Fisher, S., Russell, S., ve Tippett, N. (2008). Cyberbullying: Its nature and impact in secondary school pupils. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 49(4), 376-385. doi: 10.1111/j.1469-7610.2007.01846.x
- Strom, P. ve Strom, R. (2004). *Bullied by mouse*. (28.07.2006). <http://www.childresearch.net/-RESOURCE/RESEARCH/2004/MEMBER35.HTM>.
- TDK, (2005). *Türkçe Sözlük* 10. Baskı, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- UNICEF, (2020). *Siber zorbalık: Nedir ve nasıl önlenir?* UNICEF Türkiye [online]. URL: <https://www.unicef.org/turkey/siber-zorbalik-nedir-ve-nasil-onlenir> Erişim Tarihi: 30.05.2023
- Yaman, E., & Peker, A. (2012). Ergenlerin siber zorbalık ve siber mağduriyete ilişkin algıları. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 11(3).
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2021). *Nitel araştırma yöntemleri* (12. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, D. ve Güney, R. (2021). Medyanın çocuklar üzerindeki etkileri ve kullanımına ilişkin öneriler. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi DEUHFED* 2021, 14(4), 486- 494 DOI: 10.46483/deuhfed.829839